

Adatok Dél-Heves pókfaunájához

DUDÁS GYÖRGY - KÁLMÁN DOROTTYA - VARGA JÁNOS

ABSTRACT: (Datas of spiderfauna of South-Heves.) In the South-Heves Region in Heves Grasslands Landscape Protection Area as a result of collecting with pitfall-traps in agriculturally treated and grasslands areas in 1998-99, 77 species of 17 spider family has been determined. During this observation rare species occurred in large number of individuals like *Gnaphosa rufula*, *Micaria rossica*, *Titanoeca veteranica*. The fauna of the areas represents the composition of the spider fauna of plain grasslands and alkaline soils with Lycosidae and Gnaphosidae species like *Lycosa vultuosa* or *Pardosa cribrata*. Some species preferred only the undisturbed or "natural"-like habitats which are better from the view of conservational considerations and in those areas they could be usually found.

Bevezetés, célkitűzések

A Hevesi-ártér és a Hevesi-sík kistájak területei az Alföld leglaposabb, tökéletesen sík vidékei közé tartoznak. Felszínüket a Tisza, valamint az Eger-patak, a Laskó, és a Tarna alakították ki. Talajtanilag a terület két nagy egységre bontható: a nagyobb részén elterülő, alacsonyártéri helyzetben kialakult, közepes vízállású, löszös iszappal borított hordalékkúp-síkság területén a vízhatástól függően a szikes talajok különböző típusai alakultak ki, rajtuk a szike jellemző kisformákkal, illetve növényzettel. Az északi magasártéri helyzetű területeken a réti talajok dominálnak. A talajtakaró tarkaságát az itt található 9 talajtípus jelzi.

A Hevesi-sík növényföldrajzilag a tiszántúli szikesekkel, a Hortobágygal és a Borsodi-Mezőséggel rokonítható, de jelentősebb kutatottságáról csak az utóbbi időktől (SCHMOTZER, 2000) beszélhetünk. A terület nagy részén szikes növényzetet találunk, melynek kialakulásában és fennmaradásában nagy szerepet játszottak az antropogén tényezők (pl. folyóvíz-szabályozások, extenzív legeltetés stb.). Társulásai viszonylag fajszegények, azonban – főleg a padkás szikesek – igen mozaikosak. Jellemző padkás szikesek találhatók például a pélyi Hosszú- és a Ludas-fertőben valamint a jásziványi Templom-dűlőben, de szikes társulások a térség egyéb területein is fellelhetők. A területen a magas térszín löszgyepeitől kezdve a sóvirágos-ürmös gyepeken át a sziki laposok bárányparéjos vakszik illetve mézpázsitos szikfokáig igen változatos növényzet tenyészik.

Állatvilágáról jelen vizsgálatok megkezdése előtt gerinceszoológiai vonatkozásban voltak megbízható adatok, a Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzet is ezen értékek megőrzésére alakult. A Tájvédelmi Körzet 1993 márciusában jött létre a dél-hevesi régióban található pusztai élőhelyek és a rajtuk élő tűzok, valamint ragadozómadár állományok megővése érdekében. A Tájvédelmi Körzet összterülete 8200 ha, hét különálló tömbre tagolódik. A védett terület egyik legjelentősebb értékét jelentik az itt élő ritka és veszélyeztetett madárfajok. Jellemző fészkelő fajai a tűzok (*Otis tarda*), az ugartyúk (*Burhinus oediconemus*) valamint ritka ragadozómadár fajok, mint a parlagi sas (*Aquila heliaca*), a kerecsensólyom (*Falco cherrug*), vagy a hamvas rétihéja (*Circus pygargus*). Ugyancsak rendszeres fészkelő a területen a szalakóta (*Coracias garrulus*) és a kékvércse (*Falco vespertinus*). A terület földhasználatát az extenzív növénytermesztés és legeltető állattartás jellemzi, erdészeti hasznosításról nem beszélhetünk, az erdősiltség nem éri el az egy százalékot.

(A terület bemutatása TÓTH, BORBÁTH, SCHMOTZER, 2000 alapján).

A szisztematikusan gerinctelenzoológiai kutatások 1997-ben kezdődtek a területen. Ezek elsődleges célja az alapállapotfelmérés volt. Terveink között szerepelnek az 5 évenkénti monitoring vizsgálatok, valamint a természetvédelmi kezelések és a mezőgazdasági tevékenység hatásainak vizsgálata a terület védett értékeire. Jelen munkában az 1998-99-es évek talajcsapdás gerinctelenzoológiai gyűjtéseinek pókfaunisztikai eredményeit közöljük.

A magyarországi védett területek pókfaunájának kutatását áttekintve meg kell említeni LOKSA, Imre munkáit, például a Kiskunsági- és a Hortobágyi Nemzeti Park területén végzett kutatásait (1981, 1987). A hazai védett területekre vonatkozó vizsgálatokat végzett SZINETÁR, Cs. (1991-1992) SZITA, É.-SAMU, F.-BOTOS, E. (1998-1999) illetve DUDÁS, Gy. (1999). A Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzet területéről araneológiai adatok eddig nem álltak rendelkezésünkre.

Mintavételi terület és gyűjtőhelyek

A két vizsgálati évben összesen 21 gyűjtőhelyen működtek csapdászorok. Mivel a természetes/természeteszerű gyepterületek elszórva, mozaikosan helyezkednek el mezőgazdasági kultúrák szomszédságában, ezért művelt területeken is jelöltünk ki gyűjtőhelyeket. A vizsgálati időszakban az alábbi helyeken működtettünk talajcsapdákat (A gyűjtőhelyek jellemző növénytársulásait TÓTH-SCHMOTZER-BORBÁTH 2000 és SCHMOTZER 2000 alapján közöljük, az UTM kódok a 10x10 km-es hálóra vonatkoznak.):

1. Heves, Hevesi-gyep. *Festuca pseudovina* és *Achillea* fajok által dominált intenzíven legeltetett száraz gyep. (1998-99) UTM kód: DT47

2. Jászivány, Templom-dűlő. Ūrmös szikes gyepek (*Artemisio-Festucetum pseudovinae*), bárányparéjos vakszik (*Camphorosmetum annuae*) és lőszpusztarétek (*Salvio-Festucetum rupicola*) váltakozásával jellemezhető, erősen szikes talajú száraz gyepterületek. (1998-99) UTM kód: DT46

3. Pély, Hosszú-Fertő. *Agrostio-Alopecuretum pratensis* és *Artemisio-Festucetum pseudovinae* társulással jellemezhető padkás, szikes terület, padkaközi pangóvízes, majd erősen kiszáradó élőhely. (1998-99) UTM kód: DT56

4. Pély, Nagy-Fertő. Időszakos vízborítású padkás szikes élőhely. Legnagyobb részét ecsetpázsitos sziki rét (*Agrostio-Alopecuretum pratensis*), valamint lőszlegelő (*Cynodonti-Poetum angustifoliae*) társulás borítja. (1998-99) UTM kód: DT46

5. Tarnaszentmiklós, Ludas, Kállai-tanya. Cickórós sziki gyep csillagpázsitos (*Achilleo-Festucetum cynodontetosum*) és sziki árpás (*Achilleo-Festucetum hordeetum histricis*) szubasszociációi jellemzőek a területen. (1998-99) UTM kód: DT56

6. Tarnaszentmiklós, Ludas, tölgyerdő. Telepített, ritkás tölgyerdő akácoltokkal, a legeltetés hatására gazdag aljnövényzettel. Jelentős számban található meg aljnövényzetében a környező puszták lágyszárúinak képviselői. (1998-99) UTM kód: DT56

7. Tarnaszentmiklós, Hamvajárás, ūrmös puszta. Szikes, időszakosan víz borította alföldi rét, *Alopecurus pratensis* és *Beckmannia eruciformis* domináns fajokkal. (1998-99) UTM kód: DT56

8. Tarnaszentmiklós, Koppási-dűlő. *Festuca pseudovina* által dominált, szarvasmarhával erősen legeltetett száraz gyep. (1998-99) UTM kód: DT56

9. Tarnaszentmiklós, Garabont, szikes rét. *Festuca pseudovina* által dominált szikes gyepek és mézpzásitos szikkfokok váltakozása figyelhető meg. Időszakosan víz borította terület. (1998-99) UTM kód: DT56

- 10. Heves, Kivételes-nyomás.** Mezőgazdasági kultúra, kukorica. (1998) UTM kód: DT46
- 11. Hevesvezekény, Rakottyás.** Mezőgazdasági kultúra, napraforgó. (1998) UTM kód: DT56
- 12. Pély, Kelemen.** Mezőgazdasági kultúra, lucerna. (1998) UTM kód: DT46
- 13. Pély, Nagygarabont.** Mezőgazdasági kultúra, őszi búza. (1998) UTM kód: DT56
- 14. Tarnaszentmiklós, Hamvajárás.** Szikes, időszakosan víz borította alföldi rét, *Beckmannia eruciformis* és *Alopecurus pratensis* domináns fajokkal. (1998) UTM kód: DT56
- 15. Tarnaszentmiklós, Garabont.** *Alopecurus pratensis* által dominált *Festuca pseudovina* foltokban gazdag, időszakosan vízborította szikes rét. (1998) UTM kód: DT56
- 16. Tarnaszentmiklós, Hamvajárás.** Mezőgazdasági kultúra, őszi búza. (1998) UTM kód: DT56
- 17. Átány, Nagy-Fertő.** *Cynodonte-Poetum-angustifoliae*, marhákkal legeltetett löszlegelő. (1999) UTM kód: DT57
- 18. Dormánd, Csörsz-árok, löszgyep** Helyenként degradált *Calamagrostis* típusú. *Salvio-Festucetum rupicolae* társulás. (1999) UTM kód: DT58
- 19. Erdőtelek, Csörsz-árok, tölgyes.** Nitrogénben erősen feldúsult talajú, sűrű csalánnal borított aljnövényzetű keskeny, jelentősen becserjésedett-akácodosott, egykori maradvány tölgyerdősáv. (1999) UTM kód: DT58
- 20. Pély, Makkos-erdő.** Körülbelül negyven éves telepített tölgyerdő. (1999) UTM kód: DT46
- 21. Tiszanána, Magas határ.** Juhokkal legeltetett *Achilleo-Festucetum pseudovinae* társulás, kisebb szikerekkel, bennük *Alopecurus pratensis*-el. (1999) UTM kód: DT56

Anyag és módszer

Gyűjtőhelyeinken 25x25 méteres mintavételi kvadrátokat jelöltünk ki. A csapd sorok a négyzet átlója mentén lineárisan voltak elhelyezve, kvadrátonként 5–5 darab. A gyűjtésekhez a talajcsapdázásoknál tradicionálisan alkalmazott Barber-csapdákat használtuk (10 cm-es szájtámróval, az ölfő-és konzerválófolyadék 50%-os etilén-glikol volt). A szétválogatott gyűjteményt 75%-os etil-alkoholban tároljuk. A gyűjtéseket lehetőség szerint kéthetente végeztük (ebbe a terület vízborítottsága oly módon szolgált bele, hogy esetenként a gyűjtőhelyek teljesen víz alatt álltak).

A gyűjtési időpontok a következők voltak: **1998:** 06. 15., 06. 29., 07. 13., 07. 27., 08. 10., 08. 25., 09. 11. **1999:** 04. 24., 05. 06-07., 05. 21., 06. 04., 06. 18., 07. 27., 08. 09., 08. 23., 09. 07-08.,

Megjegyzendő, hogy teljes csapd sorok folyamatosan nem mindig üzemeltek, azok egy részét a legelő állatok alkalmanként kitaposták, a tavaszi és a nyári időszakban esetenként a magas vízállás/árvíz is elmosott közülük néhányat.

A határozást LOKSA, I. (1969, 1972), HEIMER & NETVIG (1991), NENTWIG, HÄNGGI, KROPF & BLICK (Internetes verzió), ROBERTS (1993), GRIMM (1985), OVTSHARENKO, PLATNICK & SONG (1992), valamint SZITA & SAMU (2000) alapján végeztük. Hazai előfordulásai adataikhoz SAMU & SZINETÁR (1999) munkáját vettük alapul. A gyűjtött anyag néhány példány jelenleg is határozás és revízió alatt áll; ezek adatait jelen munkában nem közöljük.

Vizsgálati eredmények

A gyűjtések során eddig 17 pókcsalád 77 faja került elő összesen 8939-es egyedszámban. Ezek között hazai ritkások is megtalálhatók. Két faj, a *Gnaphosa rufula* és a *Micaria rossica* (*Gnaphosidae*) 1998-ban került elő Magyarországról a Körös-Maros Nemzeti Park területéről (SAMU ÉS SZITA, szóbeli közlés), valamint vizsgálati területeinkről. A *G. rufu-*

la (elterjedése OVTSHARENSKO, NORMAN és SONG, 1992. alapján Volgográd, Oroszország és Észak - Kazahsztán) több gyűjtőhelyről, nagyobb számban került elő, stabil populációja él a tájegységben. A dél-közép-európai *Micaria rossica*, valamint a szintén hazai ritkaságnak tekinthető *Titanoeca veteranica* (*Titanoecidae*) ugyancsak nagyobb számban voltak gyűjthetők, de ők kifejezetten a „jobb” állapotú, természetes vagy természetközeli szikes gyepeket preferálták. Élőhelyeik a legextrémebb mikroklimatikus feltételeket biztosító, ugyanakkor legkevésbé bolygatott, még sosem feltört padkás szikes területek. Az erőteljesebb zavarásnak kitett, illetve fiatalabb (egykor szántó volt) gyepterületeken nem vagy nagyon minimális (1-2 példány, de csak a vizsgálat második évében) számban kerültek elő.

A gyűjtések alatt az alábbi fajok kerültek elő.

Dysderidae

Dysdera erythrina (Walckenaer, 1802) 6: (2/0)

Dysdera longirostris Doblík, 1853 6: (0/2)

Theridiidae

Steatoda phalerata (Panzer, 1801) 1: (1/0); 2 (0/1); 9: (0/1); 21: (4)

Linyphiidae

Erigone dentipalpis (Wider, 1834) 4: (0/1); 7: (1/0); 12: (1)

Lepthyphantes quadrimaculatus Kulczynski, 1898 7: (1/0)

Tetragnathidae

Pachygnatha clercki Sundevall, 1823 5: (1/0); 8: (0/1)

Pachygnatha degeeri Sundevall, 1830 1: (0/31); 3: (0/6); 4: (2/14); 5: (0/14); 6: (0/38); 7: (1/11); 8: (0/3); 10: (2); 12: (2); 13: (4); 14: (4); 17: (9); 18: (1); 21: (1)

Araneidae

Gibbaranea bituberculata (Walckenaer, 1802) 19: (1)

Hypsosinga pygmaea (Sundevall, 1832) 14: (1)

Lycosidae

Alopecosa accentuata (Latreille, 1817) 1: (0/7); 5: (0/2); 17: (7); 18: (15); 21: (1)

Alopecosa cuneata (Clerck, 1757) 3: (1/0); 4: (2/0); 7: (1/1); 8: (0/1); 9: (7/1); 14: (1); 15: (1); 18: (8)

Alopecosa mariaae (Dahl, 1908) 1: (0/20); 15: (1)

Alopecosa pulverulenta (Clerck, 1757) 1: (0/12); 2: (0/2); 3: (1/40); 4: (0/26); 5: (0/17); 6: (0/12); 7: (0/20); 8: (0/1); 9: (3/5); 17: (56); 18: (15); 19: (1); 21: (2)

Alopecosa spp. 1: (0/2); 2: (6/1); 4: (8/0); 5: (4/0); 6: (0/1); 7: (2/2); 8: (1/3); 9: (6/2); 15: (5); 17: (3);

Arctosa leopardus (Sundevall, 1833) 4: (14/1);

Arctosa maculata Hahn, 1822 4: (0/8); 7: (0/1); 14: (1);

Aulonia albimana (Walckenaer, 1805) 1: (0/1); 9: (14/0); 15: (1); 17: (6); 18: (2)

Hogna radiata (Latreille, 1819) 1: (1/0); 2: (5/0); 3: (2/0); 5: (4/0); 6: (2/0); 7: (17/1); 8: (2/0); 9: (5/0); 13: (1); 14: (2); 15: (5)

Lycosa vultuosa C.L. Koch, 1838 3: (1/0)

Pardosa agrestis (Westring, 1862)	1: (102/231); 2: (46/104); 3: (129/156); 4: (244/343); 5: (35/115); 6: (0/7); 7: (9/757); 8: (124/341); 9: (8/230); 10: (246); 11: (31); 12: (166); 13: (387); 14: (104); 15: (40); 16: (371); 17: (35); 18: (1); 20: (2); 21: (59)
Pardosa alacris (C.L. Koch, 1833)	4: (1/0); 6: (11/72); 8: (1/0); 15: (1); 17: (1); 18: (1); 19: (28); 20: (210);
Pardosa cribrata Simon, 1876	1: (0/8); 3: (9/0); 4: (0/9); 7: (0/141); 8: (1/76); 9: (0/23); 15: (20); 20: (1)
Pardosa palustris (Linnaeus, 1758)	1: (8/19); 4: (0/7); 5: (0/2); 9: (0/1); 17: (13); 20: (1); 21: (1)
Pardosa prativaga (L. Koch, 1870)	1: (0/2); 3: (3/0); 4: (13/4); 5: (0/6); 6: (0/1); 7: (0/5); 8: (0/1); 9: (0/1); 13: (5); 14: (32); 15: (1); 16: (11); 17: (2); 18: (18); 21: (1)
Pardosa spp.	1: (7/30); 2: (7/7); 3: (46/10); 4: (28/16); 5: (16/22); 6: (10/10); 7: (8/43); 8: (7/17); 9: (21/21); 10: (14); 11: (6); 12: (2); 13: (66); 14: (41); 15: (30); 16: (5); 17: (10); 18: (18); 19: (3); 20: (26); 21: (5)
Pirata piraticus (Clerck, 1757)	14: (8)
Trochosa robusta (Simon, 1876)	1: (2/27); 2: (10/19); 3: (28/21); 4: (21/34); 5: (7/1); 6: (0/1); 7: (6/68); 8: (65/21); 9: (34/18); 10: (7); 11: (1); 12: (4); 13: (21); 14: (15); 15: (26); 16: (15); 17: (13); 18: (3); 20: (1); 21: (5)
Trochosa ruricola (De Geer, 1778)	4: (3/0); 9: (0/2); 11: (1); 15: (1); 17: (1)
Trochosa terricola Thorell, 1856	1: (0/1); 4: (0/3); 7: (0/1); 18: (16); 19: (1); 20: (15)
Trochosa spp.	1: (1/0); 2: (3/17); 3: (4/8); 4: (10/0); 5: (1/6); 6: (4/2); 7: (16/13); 8: (11/7); 9: (3/7); 11: (2); 13: (2); 14: (1); 15: (7); 16: (1); 17: (1); 18: (2); 19: (1); 20: (4); 21: (2)
Xerolycosa miniata (C.L. Koch, 1834)	1: (19/29); 2: (37/2); 3: (1/2); 4: (4/2); 5: (28/23); 7: (1/0); 9: (1/1); 10: (6); 12: (2); 18: (2); 21: (16)
Xerolycosa spp.	1: (3/0); 5: (17/6); 6: (0/1); 7: (1/0); 18: (4)
Pisauridae	
Pisaura mirabilis (Clerck, 1757)	6: (0/1); 9: (1/0); 18: (2); 20: (2)
Amaurobiidae	
Coelotes spp.	6: (0/1)
Agelenidae	
Agelena gracilens C.L. Koch, 1841	9: (1/0)
Tegenaria agrestis (Walckenaer, 1802)	6: (1/0)

Titanoecidae

Titanoeca veteranica Herman, 1879

2: (29/29); **3:** (15/45); **4:** (0/1); **5:** (0/1);
7: (48/63); **8:** (26/14); **9:** (0/28); **10:** (3);
11: (4); **15:** (54); **17:** (3)

Liocranidae

Agroeca cuprea Menge, 1873

2: (1/0)

Phrurolithus festivus (C.L. Koch, 1835)

2: (1/0); **3:** (1/0); **4:** (1/0); **5:** (1/0); **7:**
(2/0); **8:** (1/0)

Clubionidae

Cheiracanthium virescens (Sundevall, 1833)

5: (0/1)

Clubiona pallidula (Clerck, 1757)

6: (2/0); **20:** (8)

Clubiona spp.

20: (2)

Gnaphosidae

Drassodes pubescens (Thorell, 1856)

3: (1/0); **4:** (1/0); **6:** (0/2); **15:** (1)

Drassyllus lutetianus (L. Koch, 1866)

4: (2/0)

Drassyllus praeficus (L. Koch, 1866)

2: (0/3); **3:**(3/3); **4:** (0/1); **6:** (1/0); **7:**
(1/5); **8:** (2/0); **9:** (3/0); **11:** (1); **15:** (2);
16: (1)

Drassyllus pumilus (C.L. Koch, 1839)

3: (1/1); **4:** (1/0)

Drassyllus pusillus (C.L. Koch, 1833)

1: (0/4); **3:** (1/0); **4:** (0/1); **5:** (0/1); **6:**
(0/2); **7:** (0/1); **8:** (0/1); **13:** (2); **18:** (1)
7: (0/1)

Drassyllus villicus (Thorell, 1875)

Gnaphosa lucifuga (Walckenaer, 1802)

2: (7/5); **3:** (23/3); **5:** (1/0); **7:** (1/1); **8:**
(4/0); **9:** (3/3); **10:** (2); **11:** (3); **13:** (2);
14: (1); **15:** (14); **16:** (2)

Gnaphosa rufula (L. Koch, 1866)

1: (1/1); **2:** (1/1); **3:** (15/5); **4:** (2/2); **5:**
(1/0); **7:** (2/26); **8:** (24/10); **9:** (0/14); **13:**
(1); **14:** (1); **15:** (12)

Gnaphosa spp.

2: (3/0); **3:** (7/3); **5:** (3/6); **7:** (0/7); **8:**
(5/6); **9:** (1/1); **10:** (4); **15:** (6)

Haplodrassus dalmatensis (L. Koch, 1866)

1: (1/0); **2:** (2/9); **4:** (2/0); **5:** (0/1); **7:**
(1/0); **9:** (0/1); **15:** (1)

Haplodrassus minor (O.P.-Cambridge, 1879)

2: (0/2); **5:** (0/3); **8:** (1/0); **10:** (2); **13:** (1)

Haplodrassus signifer (C.L. Koch, 1839)

1: (1/2); **2:** (1/0); **3:** (1/1); **4:** (0/3); **5:**
(4/5); **6:** (0/3); **7:** (1/0); **9:** (0/2); **18:** (2)
20: (9)

Haplodrassus silvestris (Blackwall, 1833)

Haplodrassus spp.

1: (1/1); **2:** (0/8); **3:** (2/2); **4:** (0/1); **5:**
(0/3); **6:** (0/2); **17:** (1); **20:** (5)

Micaria romana L. Koch, 1866

2: (4/1); **3:** (0/1); **4:** (1/0); **7:** (2/1); **8:**
(1/0); **15:** (2); **21:** (1)

Micaria rossica Thorell, 1875

2: (22/3); **3:** (7/0); **4:** (0/2); **5:** (9/0); **15:** (3)

Micaria spp.

2: (4/1); **9:** (1/0)

Phaeoedus braccatus (L. Koch, 1866)

3: (0/3); **8:** (0/1); **9:** (2/0)

Trachyzelotes pedestris (C.L. Koch, 1837)

2: (1/3); **3:** (0/2); **4:** (1/2); **7:** (2/0); **8:**
(5/0); **9:** (10/1); **12:** (1); **13:** (0); **14:** (4);
16: (11)

Zelotes aeneus (Simon, 1878)	5: (0/1); 6: (0/1); 8: (1/0)
Zelotes apricorum (L. Koch, 1876)	6: (4/2); 20: (11)
Zelotes declinans (Kulczynski, 1897)	2: (3/1); 3: (5/0); 4: (3/0); 7: (2/0); 15: (1); 21: (1)
Zelotes electus (C.L. Koch, 1839)	5: (1/2); 6: (0/1); 9: (6/0); 20: (1)
Zelotes gracilis Canestrini, 1868	3: (2/0); 5: (1/0)
Zelotes latreillei (Simon, 1878)	4: (2/10); 5: (1/0); 7: (0/1); 9: (20/0); 13: (1); 14: (3); 17: (1)
Zelotes longipes (L. Koch, 1866)	1: (0/3); 2: (1/8); 3: (6/8); 4: (1/0); 7: (2/0); 8: (1/0); 9: (12/5); 14: (3); 15: (6); 17: (2)
Zelotes subterraneus (C.L. Koch, 1833)	6: (5/2); 8: (1/2); 20: (1)
Zelotes spp.	2: (1/2); 3: (17/2); 4: (0/3); 5: (0/1); 6: (4/0); 7: (8/0); 8: (1/1); 9: (12/1); 11: (1); 13: (1); 14: (7); 15: (9); 20: (4)
Zoridae	
Zora nemoralis (Blackwall, 1861)	13: (1)
Zora spp.	1: (1/0); 20: (1)
Philodromidae	
Thanatus arenarius Thorell, 1872	1: (8/24); 2: (6/18); 3: (2/26); 4: (6/8); 5: (8/21); 7: (5/18); 8: (23/11); 9: (22/6); 10: (1); 13: (1); 14: (1); 15: (3); 16: (1); 17: (31); 21: (6)
Thanatus spp.	2: (1/2); 5: (5/3); 7: (1/0); 8: (1/0); 9: (1/0); 17: (2); 7: (0/1); 12: (1)
Tibellus oblongus (Walckenaer, 1802)	1: (0/1); 5: (0/1)
Tibellus spp.	
Thomisidae	
Ozyptila praticola (C.L. Koch, 1837)	5: (1/0); 6: (8/0)
Ozyptila pullata (Thorell, 1875)	1: (0/3); 2: (0/1); 5: (0/5); 9: (1/0); 17: (2); 21: (1)
Ozyptila spp.	6: (1/0); 9: (3/0); 19: (1)
Xysticus audax (Schrank, 1803)	18: (1)
Xysticus cristatus (Clerck, 1857)	4: (0/1); 18: (1)
Xysticus kochi Thorell, 1872	1: (1/33); 2: (0/14); 3: (1/6); 4: (1/8); 5: (2/75); 6: (0/3); 7: (0/11); 8: (2/3); 9: (1/4); 13: (6); 15: (1); 16: (3); 17: (6); 18: (1); 20: (1); 21: (26)
Xysticus lanio C.L. Koch, 1835	20: (1)
Xysticus luctator L. Koch, 1870	6: (0/1); 20: (6)
Xysticus luctuosus (Blackwall, 1836)	1: (0/8); 5: (0/11); 7: (0/1); 8: (0/1); 18: (1)
Xysticus striatipes L. Koch, 1870	3: (0/1)
Xysticus ulmi (Hahn, 1831)	6: (0/1)
Xysticus spp.	1: (0/5); 2: (0/5); 5: (1/5); 8: (0/1); 20: (1)

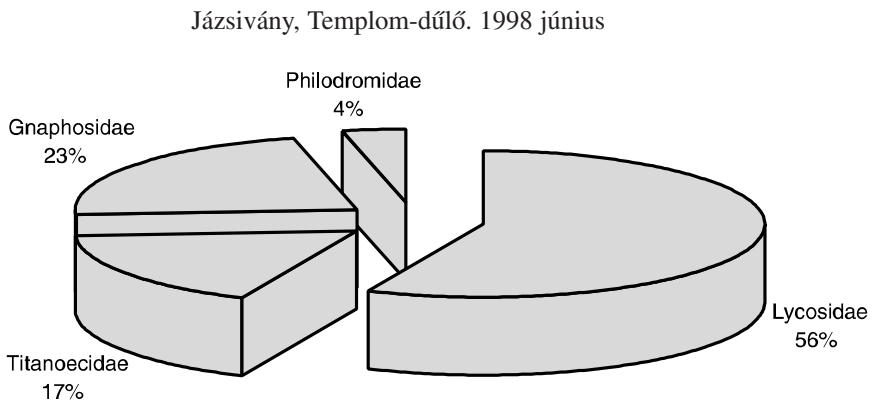
Salticidae

<i>Evarcha falcata</i> (Clerck, 1757)	6: (0/1)
<i>Evarcha</i> spp.	5: (1/0)
<i>Marpissa muscosa</i> (Clerck, 1757)	6: (0/1)
<i>Pellenes nigrociliatus</i> (Simon, 1875)	2: (0/1); 3: (1/0); 5: (0/1); 17: (1)
<i>Talavera aequipes</i> (O.P.-Cambridge, 1871)	9: (1/0); 17: (2)

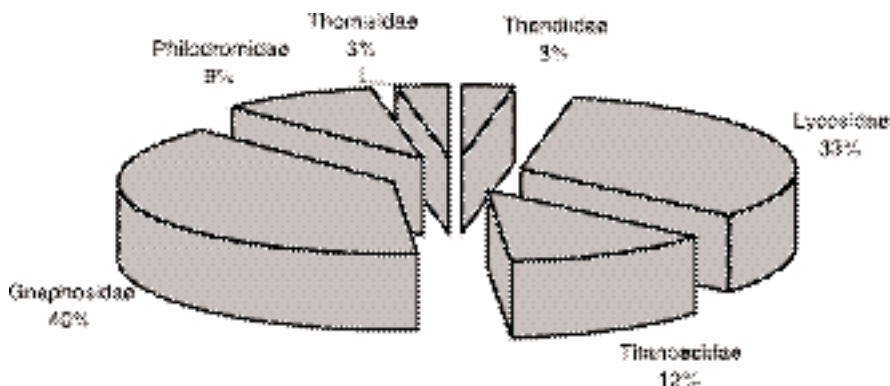
Jelölések:

6: - gyűjtőhely kódja (12/33) – összegyedszám a két vizsgálati évben. (1998/1999). Ahol csak az egyik évben gyűjtöttünk, ott értelemszerűen csak egy szám szerepel a zárójelben (csak 1998-ban a 10-16; csak 1999-ben a 17-21-es gyűjtőhelyeken volt gyűjtés).

Mintaterületeinken általánosan elterjedt, egyik legdominánsabb pók a *Pardosa agrestis* (*Lycosidae*) volt, a begyűjtött egyedek közel 50%-a ehhez a fajhoz tartozott. A *P. agrestis* hazai agrárterületeink leggyakoribb talajlakó pókjá, de vizsgált gyepterületeinken is igen nagy számban került elő. Dominanciája a legkevésbé háborgatott szikes gyepekben volt a legkisebb, de még itt is jelentős. Jóformán minden gyűjtőhelyünkön előkerült a *Trochosa robusta* (*Lycosidae*) és a *Thanatus arenarius* (*Philodromidae*). A legnagyobb fajszámú családok - mint várható volt - a farkaspók (*Lycosidae*) és a kövipók (*Gnaphosidae*) voltak. Mindkét család tagjai fogóhálót nem szövő, a talajszintben vadászó állatok; míg előbbieket a nappali, az utóbbiaké az éjszakai órákra esik. A legtöbb gyűjtőhelyen - jórészt a már említett *Pardosa agrestis* -nek köszönhetően - a *Lycosidae* család domináns. A természetvédelmi szempontból értékesebb területeken – mint például a jásziványi Templom-dűlő - a *Lycosidae*-k mellett a *Gnaphosidae*, a *Philodromidae* és a *Titanoecidae* családok dominanciája is számottevő (1. ábra – 1998-99 júniusi gyűjtések alapján) volt.

1. ábra

1. ábra

Köszönetnyilvánítása

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani Tóth Lászlónak, Borbáth Péternek és Schmotzer Andrásnak közös munkánk során nyújtott mindennemű segítségükért; Szinetár Csabának és Samu Ferencnek a rendelkezésünkre bocsátott *Gnaphosa* határozóért és a *G. rufula* határozása során nyújtott segítségükért.

Irodalom

- DUDÁS, GY. (1999): The Spider Fauna of the Aggtelek National Park (Araneae). - In: Mahunka, S. (ed): The Fauna of the Aggtelek National Park, Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 609-617.
- GRIMM, U. (1985): Die Gnaphosidae Mitteleuropas (Arachnida, Araneae). – Verlag Paul Parey. Hamburg und Berlin.
- HEIMER, S. AND NENTWIG, W. (1991): Spinnen Mitteleuropas. - Verl. Paul Parey, Berlin und Hamburg
- NENTWIG., W., HÄNGGI, A., KROPF, C., BLICK, T.: Spinnen Mitteleuropas. Internet version,
- LOKSA, I. (1969, 1972): Pókok I-II. Araneae I-II. - In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), 18. (ed): (3). Akadémiai Kiadó, Budapest.
- LOKSA, I. (1981): The Spider Fauna of the Hortobágy National Park (Araneae). - In: Mahunka, S. (ed.): The Fauna of the Kiskunság National Park. Akadémiai Kiadó, Budapest. pp. 321-339
- LOKSA, I. (1987): The Spider Fauna of the Kiskunság National Park (Araneae). - In: Mahunka, S. (ed.): The Fauna of the Kiskunság National Park. Akadémiai Kiadó, Budapest. pp. 335-342

- OVTSHARENKO, V. I., PLATNICK, N. I., SONG, X. (1992): A review of the North Asian Ground spiders of the genus *Gnaphosa* (Araneae, Gnaphosidae). – Bull. Am. Mus. of Nat. Hist., N:112, New York.
- ROBERTS, M. J.: (1993): The spiders of Great Britain and Ireland. – Harley Books.
- SAMU, F., SZINETÁR, CS. (1999): Bibliographic check list of the Hungarian spider fauna. – Bull. Brit. Arachnol. Soc. 11 (5), 161-184.
- SCHMOTZER, A. (2000): Botanikai állapotfelmérés. in: Jelentés a Dél-Heves természetvédelmi értékeinek monitoring rendszerű vizsgálata c. kutatási program megvalósulásáról. – Kézirat, BNPI könyvtár, Eger. pp. 14-28.
- SZINETÁR, CS. (1991): Pókfaunisztikai vizsgálatok a Somlón és a Devecseri Széki-erdőben. I. -Fol. Mus. Hist. Nat. Bakonyiensis **10**: 179-190.
- SZINETÁR, CS. (1992): Egy természetközeli növénytársulás (*Pineto-Quercetum roboris molinetosum*) pók közösségének időbeli változásai. - Savaria, **20**: 173-181
- SZINETÁR, CS. (1992b): A Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet pókfaunája. – Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 7: 331-345
- SZITA É., BOTOS, E., SAMU, F. (1998): Adatok a Körös-Maros Nemzeti Park pókfaunájához. - Crisicum I. pp. 100-104
- SZITA É., SAMU F., BOTOS E. (1999): Újabb adatok a Körös-Maros Nemzeti Park pókfaunájához. - Crisicum 2. pp. 93-97
- SZITA É., SAMU F. (2000): Taxonomical review of *Thanatus* species (Philodromidae, Araneae) of Hungary. – Acta zool. hung. **46** (2), pp. 155-179
- TÓTH, L., BORBÁTH, P., SCHMOTZER, A. (2000): A Hevesi Fűves Puszták Tájvédelmi Körzet. – Kézirat, BNPI könyvtár. Eger.

DUDÁS György
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
H-3304 EGER, Sánc u. 6.
E-mail: gyorgy.dudas@ktm.x400gw.itb.hu

KÁLMÁN Dorottya – VARGA János
Eszterházy Károly Főiskola Állattani Tanszék
H-3300 EGER, Leányka u. 6.
E-mail: varga@gemini.ektf.hu